Bakıda "Neokolonializm: İnsan Hüquqlarının Pozulması və Ədalətsizlik" mövzusunda konfrans keçirilib

Bakı Təşəbbüs Qrupunun təşkilatçılığı ilə oktyabrın 20-də Bakıda "Neokolonializm: İnsan Hüquqlarının Pozulması və Ədalətsizlik" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri **Hikmət Hacıyev** Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarına **müraciətini** oxuyub *(Müraciətin mətni qəzetin bugünkü nömrəsində dərc olunub)*.

Bakı Təşəbbüs Qrupunun icraçı direktoru Abbas Abbasovun moderatorluğu ilə keçirilən konfransda qurumun fəaliyyətinə və kolonializmlə mübarizəyə dair hazırlanmış videoçarx təqdim edilib.

Videoçarxın nümayişindən sonra konfransda çıxış edən Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) **Səbinə Əliyeva** bildirib ki, hazırda dünyanın müxtəlif bölgələrində müstəmləkəçilik problemi ilə üzləşmiş bir sıra dövlətlər hələ də öz azadlıqları və ədalətin bərpası uğrunda mübarizə aparmaqda davam edirlər. Təəssüf doğuran məqam odur ki, beynəlxalq təşkilatlar və bütövlükdə dünya ictimaiyyəti bu ədalətsiz davranışa, insan hüquqlarının kütləvi pozulması hallarına biganə qalırlar. Belə ikili standartlardan əziyyət çəkən ölkələrdən biri də Azərbaycandır.

"Əfsuslar olsun ki, özünü demokratiyanın beşiyi hesab etməsinə baxmayaraq, neokolonializm siyasəti həyata keçirən Fransa kimi ölkələr uzun illərdir beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul edilmiş ümumbəşəri prinsiplərinə hörmətsizlik nümayiş etdirərək insan hüquqlarını kobud şəkildə pozmaqda, xalqlar arasında barışın əldə olunmasına, sülh və əmin-amanlıq mühitinin yaranmasına mane olmaqda davam edirlər.

→ 4

Bakıda "Neokolonializm: İnsan Hüquqlarının Pozulması və Ədalətsizlik" mövzusunda konfrans keçirilib

Əvvəli 1-ci səh.

Qeyd etmək lazımdır ki, BMT Baş Assambleyası tərəfindən 1948-ci il dekabrın 10-da qəbul edilmiş və mütərəqqi müddəalarının əhəmiyyətinə görə hələ də təməl sənədi hesab olunan Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi irqindən, cinsindən, dilindən, dinindən, mənşəyindən və siyasi əqidəsindən asılı olmayaraq, bütün insanların bərabərliyinin təminini özündə ehtiva edir.

Ümumbəşəri xarakterə malik olan həmin sənədin 4-cü maddəsinə əsasən, heç kəs kölə və ya asılı vəziyyətdə saxlanıla bilməz, quldarlıq və qul ticarəti bütün formalarda qadağan edilir. Bu il bu sənədin qəbul olunmasının 75 illiyinin qeyd edildiyi müasir dövrdə hələ də dünyada müstəmləkə siyasəti ilə məşğul olan ölkələrin mövcud olması təəssüf doğurur.

Göründüyü kimi, tarix boyunca bu mənfur siyasətdən əl çəkməyən dövlətlər, nəinki müstəmləkəsi altında saxladığı ölkələrin xalqlarının, hətta öz vətəndaşlarının da fundamental hüquq və azadlıqlarını pozanlar bu gün özünü dünyaya insan haqlarının və beynəlxalq hüququn müdafiəçisi kimi təqdim edirlər" , - deyə S.Əliyeva bildirib.

Ombudsman qeyd edib ki, Afrikada, Yaxın və Uzaq Şərqdə həyata keçirilən neokolonializm siyasəti milyonlarla günahsız insanın yaşamaq, azadlıq və sərbəst hərəkət etmək, mülkiyyət, təhlükəsiz yaşamaq, sağlam ətraf mühitdə yaşamaq, sağlamlığın qorunması kimi əsas insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulmasına səbəb olub. Təcavüzkar dövlətlər müstəmləkə əsarətində saxladıqları ölkələrdə daxili qarşıdurmaların, soyqırımlarının baş verməsində bilavasitə məsuliyyət daşıyırlar. Bu çirkin əməllərindən əsas ziyan çəkənlər isə hər zaman olduğu kimi, günahsız insanlar - mülki əhalidir.

Müvəkkilin sözlərinə görə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı işğalçılıq, terror və etnik zəmində nifrət siyasətini açıq şəkildə dəstəkləməklə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə qarşı çıxan Fransa son zamanlar ölkəmizin əleyhinə qərəzli və qəbuledilməz siyasətini daha da gücləndirib. Bölgədə nüfuz sahibinə çevrilmək üçün həyata keçirilən bu siyasət ədalətli sülhün və sabitliyin bərqərar olmasına deyil, əksinə, iki qonşu xalq arasında düşmənçilik hisslərinin alovlanmasına, yeni süni münaqişə ocaqlarının yaradılmasına və beləliklə Cənubi Qafqaz regionunda dayanıqlı sülh quruculuğu prosesinə təhdid törətməyə xidmət edir.

Qvadelupanın Azadlıq Uğrunda Xalq Birliyinin üzvü **Jan-Jakob Bisep** bildirib ki, ölkəsində müstəqillik tərəfdaşı olan qruplar Fransa tərəfindən öldürülür və onların sayı əhaliyə açıqlanmır. Qvadelupa əhalisinin dörd əsrdir Fransanın əsarəti altında yaşadığını vurğulayan Jan-Jakob Bisep deyib: "Biz artıq tam suveren ölkə olmaq istəyirik. Qvadelupa əhalisi Fransaya qarşı illərlə mübarizə aparan qəhrəman millətdir. Biz torpaqlarımız üçün mübarizə aparırıq. Qvadelupa gəncləri Fransanın göndərdiyi müəllimlərdən dərs alırlar. Onlar öz kitablarında bizim dilimizi, tariximizi, mədəniyyətimizi təhrif edir, gənclərimizə Fransa tarixini və dilini öyrədirlər. Həmin gənclər daha sonra işləmək üçün Fransanın müəyyən etdiyi yerlərə gedirlər. Xalqımız bu haqsızlıqlarla daim mübarizə aparıb. Ölkəmdə yüzlərlə insan fransız polisləri tərəfindən həbs edilir, bir çoxu amansızlıqla qətlə yetirilir. Qvadelupanın təbii sərvətləri illərdir Fransa tərəfindən mənimsənilir. Ölkəmdə yaşayan vətəndaşların sosial vəziyyəti heç də yaxşı deyil. Biz hakimiyyətdə olan insanlardan lazımi tədbirləri görmələrini tələb edirik. Böyük dövlətlər Karib hövzəsində insan hüquqlarını əzərək öz güclərini nümayiş etdirirlər. Karibdə sülh yenidən bərqərar olmalıdır".

Martinikanın Azadlıq Partiyasının nümayəndəsi **Lyuk Frensis Kerol** ölkəsinin təbii sərvətlərinin talan olunduğunu və 90 faizinin Fransaya və digər ölkələrə aparıldığını vurğulayıb. "Kənd təsərrüfatı siyasəti elə qurulub ki, biz sərbəst hərəkət edə bilməyək. Müstəmləkəçilik mədəniyyət sahəsinə də təsir edir. Biz istəyirik ki, dilimiz fransız dili ilə eyni səviyyədə rəsmi dil olsun. Onlar bundan imtina edirlər. Biz, eyni zamanda istəyirik ki, Fransa ədalət qarşısında cavab versin. Biz müstəqillik əldə etmək istəyirik. Afrikanın azad olunması bütün dünyanın diqqətində olmalıdır. Afrika diasporu fəal işləməlidir", - deyə Lyuk Frensis Kerol əlavə edib.

Müstəqilliyin əldə edilməsinin vacibliyini vurğulayan qonaq bildirib: "Yalnız bundan sonra müstəmləkəçiliyə son qoyulduğunu deyə bilərik".

Fransız Qvianasının Sosial Azadlığı və Dekolonizasiya Naminə Hərəkatın siyasi bürosunun üzvü **Moris Pindard** ölkəsinin Fransanın müstəmləkəçilik siyasəti nəticəsində maliyyə və iqtisadi cəhətdən asılı vəziyyətə salındığını söyləyib. Ölkədə qızıl mədənlərinin talan edildiyini, qızılın çıxarılaraq Fransaya daşındığını deyən M.Pindard bildirib: "Qızılın hasilatı prosesində çaylarımız çirklənir, təbiətimiz zərər görür. Fransa şirkətləri meşələrimizdən, təbii resurslarımızdan istifadə edir. Bizim üçün öz ölkəmizdə heç bir gəlir yoxdur. Həmçinin təhsil və mədəniyyət sahələrində də dominantlıq var. Dərslər Fransa dərslikləri vasitəsilə keçilir. Onlar bizi xalq kimi qəbul etmir, hüquqlarımız tapdalanır. Biz buna qəti şəkildə etiraz edirik".

Konfransda çıxış edən Fransız Polineziyası Assambleyasının üzvü **Heinui Robert le Caill** uzun illərdir Fransanın müstəmləkəsi altında olan ölkəsindəki vəziyyətdən bəhs edib. Diqqətə çatdırıb ki, Polineziya və Azərbaycan xalqlarının taleyi bir-birinə bənzəyir. Hər iki xalq uzun illər ədalətsizliyə qarşı mübarizə aparıb. Lakin bizim əsas fərqimiz Polineziya xalqının hələ də bu problemdən əziyyət çəkməsidir.

"Fransa ölkəmizin adını dəyişərək, Fransız Polineziyası adlandırır. O, hər kəsin maraq dairəsində olan Sakit Okean hövzəsindən uzaqlaşmaq istəmir. Məhz bu səbəbdən həmin bölgədə yaşayan xalqlara münasibətdə müstəmləkəçilik siyasəti həyata keçirir. Fransa təbii resurslarımızı istismar edir. Yerli əhalini kömür və qazın çıxarılması kimi ağır işlərdə çox az məvacib müqabilində işlədir. Fransa Polineziyanın kömür və qazından hər il 25 milyard dollar qazanır. Öz qazının 70 faizini müstəmləkə altında saxladığı ölkələrdən əldə edir. Müstəqillik tərəfdarı olan qrupların üzvləri Fransa tərəfindən həbs edilir. Hər ay minlərlə polineziyalı gənc Fransa ordusuna çağırılır və onlar Fransanın müstəmləkəçilik siyasətinin həyata keçirilməsi yolunda həlak olurlar. Biz haqqımız olan suverenliyi tələb edirik", - deyə Heinui Robert le Caill vurğulayıb.

Kanak Birliyinin təmsilçisi **Davi Nikolas Bolo** çıxışında Kaledoniyanın hələ də Fransanın müstəmləkəsi olduğunu xatırladıb. Xalqının çox böyük ədalətsizliklərlə üzləşdiyini qeyd edən qonaq bildirib: "Bizim azadlıqla bağlı aktual problemlərimiz təəssüf ki, hələ də davam edir. Fransa yerli xalqların torpaqlarını əllərindən alır, əhalini isə sürgün edir. Müstəmləkələrdə fəal ictimai şəxslər öldürülür. Xalqımıza qarşı qeyri-qanuni siyasət aparılır. Kaledoniyada ciddi korrupsiya faktları var. Seçkilərdə bunu açıq şəkildə görmək olur. Resurslarımız Fransa tərəfindən istismar edilir. Təbii sərvətlərlə zəngin ölkə olsaq da, əhalinin yoxsulluq səviyyəsi xeyli yuxarıdır. Fransa Kaledoniyanı maliyyə asılılığı olan bölgəyə çevirib. Beynəlxalq platformalar 200 ilə yaxın müddətdə Fransanın davam etdirdiyi absurd müstəmləkə siyasətinə hələ də susurlar. Fransa öz öhdəliklərini yerinə yetirmir və bölgədə hər zaman işsizlik, aclıq, irqçilik hökm sürür. Diplomatiya sahəsində ciddi boşluqlar var. Eyni zamanda biz iqlim dəyişikliyi ilə bağlı çətinliklər yaşayırıq. Orada insanlar öz mədəni mənsubiyyətini itirir. Gənclər xarici ölkələrə getməyə məcbur olurlar".

Korsika adasının Poggio-di-Venaco şəhərinin meri **Jan-Mark Rodriguez** müqavimətin Korsika xalqını təsvir edən ən açıq ifadə olduğunu söyləyib. Fransanın illər boyu Korsikanı müstəmləkə altında saxlayaraq burada cinayətlər törətdiyini, müstəqillik istəyənlərin həbs edildiyini, ya da öldürüldüyünü söyləyən Jan-Mark Rodriguez deyib: "Mənim Vətənimdə azadlıq üçün cəsarətlə mübarizə aparan qəhrəmanlar var. Ancaq həmin şəxslərin adları bizim tarix kitablarımıza əlavə olunmayıb. Fransa öz koloniyalarında xalqların dilini, mədəniyyətini unutdurmaq, millətçilik hisslərimizi məhv etmək istəyir. Repressiyalar Korsika xalqı üçün adi hala çevrilib. Fransa illər boyu bizə yalan vədlər versə də, Korsikada hakimiyyətə sadəcə, Fransanın müəyyən etdiyi adamlar gəlir. Səsvermə və demokratiya Fransanın uzaq olduğu anlayışlardır. Bütün beynəlxalq təşkilatlardan Korsikanın suverenliyinin təmin olunması üçün kömək istəyirik".

Müstəqil Martinika Naminə Ekoloqlar və Demokratlar Hərəkatının sədr müavini **Klaudette Duhamel** deyib ki, Fransanın müstəmləkəçilik siyasəti ən ağır, qaniçən siyasətdir: "Onlar bizim ruhumuzu, adət-ənənələrimizi əlimizdən alıblar. Bizi boş qutu kimi öz maraqlarına uyğun istifadə edirlər. Əcdadlarımızın yaratdığı mədəni irsimizi əlimizdən aldılar. Sadəcə, mədəniyyətimizi deyil, insani keyfiyyətlərimizə də zərər yetirdilər. Hətta kənd təsərrüfatımızı belə məhv etdilər, ekosistemimizə zərbə vurdular. Bir sözlə, bizim həyatımıza, yaşayışımıza zərər yetirirlər. Bu, dəhşətdir. Əhalinin 90 faizini zəhərlədilər, xərçəng xəstəliyinin geniş yayılmasına səbəb oldular. Həkimlər belə bu barədə danışa bilmirdilər, Fransa imkan vermirdi. Bu vəziyyət Fransanı qətiyyən maraqlandırmır. Onları maraqlandıran yeganə məsələ çoxlu gəlir əldə etməkdir. Onlara görə, qaradərililərin əşyadan fərqi yoxdur, söz haqqımız yoxdur".

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri **Hikmət Hacıyev** konfransda çıxış edərək bildirib ki, Avropanın bəzi ölkələri kolonializm siyasətini bu gün də davam etdirir. Onlar, eyni zamanda hərbi gücdən istifadə edirlər. "Biz bu gün kolonializmlə bağlı mübarizədə çoxlu fikirlər eşitdik. Azərbaycan olaraq, öz səylərimizi, mübarizəmizi və siyasi azadlıq ambisiyalarımızı davam etdirəcəyik. Burada səsləndirilən fikirləri BMT və digər beynəlxalq təşkilatlar səviyyəsində qaldıracağıq. Bizim ölkəmiz uzun illər müstəqillikdən məhrum olmuşdu. Biz dövlət olaraq işğalın nə olduğunu bilirik", - deyə Hikmət Hacıyev vurğulayıb.

Fransız Qvianasının Sosial Azadlığı və Dekolonizasiya Naminə Hərəkatın siyasi bürosunun digər üzvləri **Hektor Pindard** və **Sindi Polluks** ölkələrində gənclərin müstəmləkəçiliyin təsiri altında olduğunu söyləyiblər. Bildirilib ki, bu ilk növbədə, onların təhsilinə təsir edir. Məktəblərdə Avropa və fransız təhsili tədris olunur, onların mədəniyyəti öyrədilir. Ana dilini öyrənmək üçün ciddi çətinliklər var. Gəncləri milli mənsubiyyətlərindən uzaqlaşdırmağa çalışırlar. Onların təhsil səviyyəsi özünüdərk üçün kifayət deyil.

Fransanın Əlcəzairdə törətdiyi soyqırımından danışan Əlcəzairin Ali təhsil və elmi tədqiqatlar nazirinin müşaviri **Yousef Houri** bildirib ki, fransızlar 1945-ci ilin martında 45 min əlcəzairlini, 1952-ci ildə Konstantin şəhərində 230 nəfəri qətlə yetiriblər. 1961-ci ildə Parisdə 300 əlcəzairli qətlə yetirilib. Soyqırımı uşaqlara, qadınlara, qocalara, bütünlükdə hər kəsə qarşı həyata keçirilirdi. Fransa bütün qadağan olunmuş silahlardan istifadə edərək Əlcəzair xalqına qarşı soyqırımı həyata keçirib".

"Fransa hər kəsə insan hüquqları, beynəlxalq hüquqla bağlı dərs verməyə çalışır. Lakin Fransa bizim planetimizdə dərs verə biləcək ən son ölkədir. Onun insan hüquqları ilə bağlı kiməsə dərs verməyə haqqı yoxdur", - deyə Yousef Houri bildirib.

Tədbirdə Kaledoniya Birliyi Partiyasının baş katibinin müavini **David Vanabo,** Yeni Kaledoniya parlamentinin üzvü **İzabelle Serai Kalori ep Bearuni,** Yeni Kaledoniyanın Lifu icma bələdiyyəsinin müşaviri **Kayzi Pyer** çıxışlarında Fransanın 170 ildir davam etdirdiyi işğala son qoyulmasının vaxtı çatdığını deyiblər. Onlar kaledoniyalıların öz haqlarını dünya ictimaiyyətinə yetirmək üçün beynəlxalq arenada fəal şəkildə görünməyə çalışdıqlarını bildiriblər.

Azərbaycanlı tədqiqatçı **Kəmalə Muradova,** Efiopiyada fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatının (QHT) rəhbəri **Hebron Fekadu Gebre,** Mərakeşdən olan elmi tədqiqatçı **Hadica Butkili,** Keniyadan QHT rəhbəri **Kristiene Yakhama** və digərləri çıxışlarında Fransanın müstəmləkəsi altında olan ölkələrdə həyata keçirdiyi etnik təmizləmə, insan haqlarının ciddi şəkildə pozulması faktlarından danışıb, rəsmi Parisin bu cinayətlərə və zülmlərə görə cavab verməli olduğunu qeyd ediblər.

Sonda "Neokolonializm: İnsan Hüquqlarının Pozulması və Ədalətsizlik" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçıları adından Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə müraciət ünvanlanıb.

Müraciətdə Qoşulmama Hərəkatının sədri statusunda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə və Azərbaycan xalqına səmimi və mehriban qonaqpərvərliyə görə konfransın iştirakçılarının dərin minnətdarlığı ifadə olunub.

Konfrans iştirakçıları Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müraciətini yüksək qiymətləndirərək, ədalət və azadlıq uğrunda apardıqları haqlı mübarizədə göstərdiyi ardıcıl dəstəyə görə dövlətimizin başçısına təşəkkür ediblər.

Həmçinin Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının təməl prinsiplərinə, habelə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə, eləcə də BMT Nizamnaməsində təsbit olunan məqsəd və prinsiplərə sadiqliyi yüksək səviyyədə təqdir olunub.

Konfrans iştirakçıları Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə gördüyü işləri, irəli sürdüyü təşəbbüsləri və təsisatın fəaliyyətinin genişləndirilməsi, beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artması istiqamətində atdığı addımları, xüsusilə kolonializmə qarşı mübarizədə qətiyyətli mövqeyini alqışlayıblar.

Eləcə də Azərbaycanın ədalətli beynəlxalq nizama əsaslanan dünya düzəninin bərqərar olması istiqamətindəki səyləri təqdir olunub. Bu baxımdan 2023-cü ilin iyulunda dekolonizasiya üzrə "Bakı Prosesi"nin təməlinin qoyulması, bu proses çərçivəsində qısa müddətdə mötəbər tədbirlərin keçirilməsinin dekolonizasiya üzrə səmərəli işin aparılmasına, ədalət səsimizin beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmasına verdiyi töhfə yüksək qiymətləndirilib.

"Biz əminik ki, birgə apardığımız haqlı mübarizə və bu xüsusda dünya ictimaiyyətinin artan tələbləri dekolonializmlə bağlı zəruri addımların atılmasına və təbii haqqımız olan hüquq və azadlıqlarımızın təmin edilməsinə kömək edəcək.

Bakı Təşəbbüs Qrupunun təşkilatçılığı ilə bu ilin iyulunda Bakıda və sentyabrında Nyu Yorkda keçirilmiş tədbirlərin yekun sənədlərində əksini tapmış prinsipial mövqelərimizin doğruluğunu və aktuallığını təsdiqləyirik", - deyə müraciətdə bildirilib.